

FIȘA DISCIPLINEI

Paleografie maghiară (I)

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie în limba maghiară
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Arheologie
1.7. Forma de învățământ	Zi / cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Paleografii 1: Paleografie maghiară (I)				Codul disciplinei	HLM1516
2.2. Titularul activităților de curs			Dr. Lupescu Mária conferențiar universitar				
2.3. Titularul activităților de seminar			Dr. György Árpád Botond asistent universitar				
2.4. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	5	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat (consiliere profesională)					18
Examinări					25
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Este util, dacă anterior studenții au urmat cursul de <i>Limba izvoarelor – limba maghiară</i>
4.2. de competențe	- este foarte recomandată cunoașterea limbii maghiare - este utilă cunoașterea limbii latine

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Este recomandată prezența constantă
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	- prezența în proporție de 70% este obligatorie - cunoașterea bibliografiei de seminar este obligatorie - participare activă

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale /esențiale	- CP1. Regăsirea informației despre trecutul istoric. - CP2. Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor.
------------------------------------	--

Competențe transversale	- CT1. Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. - CT3. Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue.
--------------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	- Disciplina se adresează studenților de la istorie, precum și studenților de la specializările înrudite cu istoria cum ar fi Arhivistica, Biblioteconomia, Istoria artei. Specialiștilor din aceste domenii este indispensabilă cunoașterea teoretică și practică a prelucrării izvoarelor scrise, pentru care este necesară familiarizarea studenților cu cunoștințe de paleografie și lingvistică - Deoarece în materialul arhivistic folosirea limbii maghiare apare în izvoare cu precădere în perioada premodernă, studenții vor studia cu preponderență izvoare scrise din această perioadă
7.2 Obiectivele specifice	- Un obiectiv important al disciplinei (care în esență este una foarte practică) îl reprezintă familiarizarea studenților atât din punct de vedere teoretic, cât mai ales practic cu diferitele tipuri de documente (privilegii, donații, cărți regale și princiare, cărți orășenești, scrisori de zălogire, testamente, etc.) - Caracterul practic al cursului este accentuat de faptul că studenții transcriu textele studiate și citite, formulând și câte un regist la fiecare text - Obiectivul final este acela ca studentul să fie capabil să citească, să înțeleagă și să interpreteze textul maghiar din epoca premodernă

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Tema 1: Introducere – Ce este paleografia? Aducerea la cunoștința studenților a cerințelor legată de această disciplină.	Proiecție, comunicare	
Tema 2: Introducere – Paleografia ca știință auxiliară	Proiecție, comunicare	
Tema 3: Relația dintre paleografie și diplomatică	Proiecție, comunicare	
Tema 4: Istoria paleografiei. Perioada medievală	Proiecție, comunicare	
Tema 5: Istoria paleografiei. Perioada Renașterii și al umanismului	Proiecție, comunicare	
Tema 6: Istoria paleografiei. Perioada școlii critice (activitatea iezuiților bolandiști)	Proiecție, comunicare	
Tema 7: Istoria paleografiei. Perioada școlii critice (activitatea benedictinilor maurini)	Proiecție, comunicare	
Tema 8: Istoria paleografiei. Importanța evoluției paleografiei pe parcursul secolului al XIX-lea (I)	Proiecție, comunicare	
Tema 9: Istoria paleografiei. Importanța evoluției paleografiei pe parcursul secolului al XIX-lea (II)	Proiecție, comunicare	
Tema 10: Istoria paleografiei. Importanța evoluției paleografiei pe parcursul secolului XX (I)	Proiecție, comunicare	
Tema 11: Istoria paleografiei. Importanța evoluției paleografiei pe parcursul secolului XX (II)	Proiecție, comunicare	
Tema 12: Relația dintre scriere și paleografie. I. Scrierea maghiarilor	Proiecție, comunicare	
Tema 13: Relația dintre scriere și paleografie. II. Transcrierea surselor	Proiecție, comunicare, muncă individuală	
Tema 14: Relația dintre scriere și paleografie. III. Datarea surselor	Proiecție, comunicare, muncă individuală	
Bibliografie Bak Borbála: "A XVI-XVIII. századi magyar nyelvű források kiadásának kérdései". <i>Fons</i> 7.1 (2000): 91-137. https://epa.oszk.hu/03300/03304/00019/pdf/EPA03304_fons_2000_01_091-137.pdf Benda Kálmán: "A Magyar Országgyűlési Emlékek sorozat 1607-1790 közti részének szerkesztési és forrásközlési szabályzata". <i>Századok</i> 108.2 (1974): 436-475. Benkő Loránd: <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei</i> . Budapest, 1980. Benkő Loránd (szerk.): <i>A magyar nyelv történeti nyelvtana. I-II/1</i> . Budapest, 1991-1992. (Bevezető).		

Bessenyei József – Horváth Zita – Tóth Péter – Tringli István: *Latin – magyar – német paleográfiai szöveggyűjtemény*. Budapest, 2006. <https://mek.oszk.hu/04800/04866/04866.pdf>

Bogdán István: *Magyarországi hossz és földmértékek a XVI. század végéig*. Akadémiai Kiadó, Bp. 1978. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv4_06/?pg=0&layout=s

Bogdán István: *Magyarországi űr-, térfogat-, súly- és darabmértékek 1874-ig*. Akadémiai Kiadó, Bp. 1991. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLkiadv4_07/?pg=0&layout=s

Érszegi Géza: „Paleográfia.” In: Hargittay Emil (szerk.), *Filológia: Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*, Budapest, Universitas Könyvkiadó, 1996. 45-58. <http://mek.oszk.hu/18000/18020/18020.pdf>

Fitz József: *A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedeleme története a XV. században*. Budapest, 1959.

Ila Bálint: „Magánkancelláriai ügyintézés és magánlevéltári rendszer a XVII. sz. első felében”. *Levéltári Közlemények* 1955: 123–147.

Istványi Géza: *A magyar nyelvű írásbeliség kialakulása. /A Pázmány Péter Tudományegyetem Történelmi Szemináriumának kiadványai 1. sz. (Oklevél- és Címertani Tanszék)/*. Budapest, 1934.

Jakó Zsigmond – Radu Manolescu: *A latin írás története*. Budapest, 1987. (Bevezetés, 6–36.) <http://mek.oszk.hu/03200/03226/html/>

Jakubovich Emil – Pais Dezső (szerk.): *Ó-magyar olvasókönyv*. /Tudományos gyűjtemény 30./ Pécs, 1929.

Kniezsa István: *A magyar helyesírás története*. /Egyetemi magyar nyelvészeti füzetek/. 2. javított kiadás. Budapest, 1959.

Kniezsa István: *Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig*. Budapest, 1952, Akadémiai Kiadó, 146–157. p.

Molnár József – Simon Györgyi: *Magyar nyelvműlékek*. 3. javított és bővített kiadás. Budapest, 1980, Tankönyvkiadó.

Murvai Olga – Anton Ecaterina: *Curs practic de limba veche și paleografie maghiară*. București, 2000.

Papp László: *Magyar nyelvű levelek és okiratok formulái a XVI. században*. /Nyelvtudományi értekezések 44. sz./ Budapest, 1964. https://library.hungaricana.hu/hu/view/LeveltariKozlemenyek_37/?pg=148&layout=s

Szentpétery Imre: *Magyar oklevéltan*. /A magyar történettudomány kézikönyve II/3./ Budapest, 1930, 83-117, 121-138, 214-222. p.

Tarnai Andor: *“A magyar nyelvet írni kezdik”. Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon*. /Irodalomtudomány és kritika/. Budapest, 1984. <http://mek.oszk.hu/16900/16923/16923.pdf>

Varjas Béla: „Paleográfiai útmutató 15–17. századi magyar nyelvű kéziratok olvasásához.” In: *Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*. Szerk. Hargittay Emil. Universitas, Bp. 1996. (1997) 207–221. p. <http://mek.oszk.hu/18000/18020/18020.pdf>

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Introducere. Prezentarea sarcinilor seminarului	Prezentare cu proiectie și comunicare	
2. Prezentarea bazelor transcrierii	Comunicare, discuție	
3. Transcrieri moderne: Procesul cizmarilor și al pantofarilor din Cluj I	Muncă în echipă	
4. Transcrieri moderne: Procesul cizmarilor și al pantofarilor din Cluj II	Muncă în echipă	
5. Transcrieri moderne: Procesul cizmarilor și al pantofarilor din Cluj III	Muncă în echipă	
6. Documente în limba maghiară din secolul al XVII-lea: Regulamentul judecătorilor târgului din Făgăraș I	Muncă în echipă	
7. Documente în limba maghiară din secolul al XVII-lea: Regulamentul judecătorilor târgului din Făgăraș II	Muncă în echipă	
8. Documente în limba maghiară din secolul al XVII-lea: Regulamentul judecătorilor târgului din Făgăraș III	Muncă în echipă	
9. Documente în limba maghiară din secolul al XVII-lea: Regulamentul judecătorilor vinului din Făgăraș I	Muncă în echipă	
10. Documente în limba maghiară din secolul al XVII-lea: Regulamentul judecătorilor vinului din Făgăraș II	Muncă în echipă	
11. Documente în limba maghiară din secolul al XVII-lea: Regulamentul judecătorilor vinului din Făgăraș III	Muncă în echipă	
12. Dezlegarea datelor în limba latină	Muncă individuală	
13. Dezlegarea datelor în limba maghiară	Muncă individuală	
14. Recapitulare: Transcrierea unui text cunoscut din secolul al XVII-lea: Regulamentul judecătorilor vinului din Făgăraș, dezlegarea datelor	Muncă individuală	
Bibliografie		
Bak Borbála: „A XVI-XVIII. századi magyar nyelvű források kiadásának kérdései”. <i>Fons</i> 7.1 (2000): 91-137. https://epa.oszk.hu/03300/03304/00019/pdf/EPA03304_fons_2000_01_091-137.pdf		
Szentpétery Imre: <i>A kronológia kézikönyve</i> https://mek.oszk.hu/05400/05442/pdf/okleveltani.pdf		

Varjas Béla: "Paleográfiai útmutató 15–17. századi magyar nyelvű kéziratok olvasásához." In: *Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*. Szerk. Hargittay Emil. Universitas, Bp. 1996. (1997) 207–221. p.
<http://mek.oszk.hu/18000/18020/18020.pdf>

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- dezvoltarea aptitudinii comunicative
- eficiență analitică
- interdisciplinaritate
- consolidarea limbajului științific și al limbii materne

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoștințe de bază, de termeni	Evaluare scrisă	20%
	Interdisciplinaritate	Evaluare scrisă	10%
10.5 Seminar/laborator	Capacitate de transcriere, interpretare	Evaluare scrisă	50%
	Cunoștințe de noțiuni, aptitudini de analiză și interpretare	Lucrare scrisă	20%
10.6 Standard minim de performanță			
• obținerea punctajului minim de 50 de puncte (nota 5) • prezență activă în proporție de cel puțin 70% • cunoașterea noțiunilor de bază • datarea documentelor • transcrierea unui text cu grad de dificultate scăzut			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

								
--	--	--	---	--	--	--	--	--